

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 8/2011 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om flyttning av fordon

Till kommunikationsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 september 2011 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om flyttning av fordon (RP 28/2011 rd) till kommunikationsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till kommunikationsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Kaisa-Leena Välipirtti, kommunikationsministeriet
- juris doktor, universitetslärare Juha Lavapuro
- juris doktor, docent Pekka Lämsineva.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om flyttning av fordon ska ändras. Vaghållaren ges möjlighet att i överraskande situationer, t.ex. i samband med rikligt snöfall eller översvämning, på egen bekostnad flytta fordon utan att på förhand meddela om att arbete kommer att ske inom vägområdet. Meddelande om upplagsflyttning ska delges fordonets ägare eller innehavare genom vanlig delgivning i stället för att meddelandet delges bevisligen. Lagen föreslås bli kompletterad med en bestämmelse om öppnande av fordons låsanordning. Dessutom preciseras vissa formuleringar i lagen. Enligt förslaget ska ett beslut som gäller flyttning av fordon eller flyttningssättning först överklagas genom begäran om ompröv-

ning. Ändring i ett beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning ska få sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Efter detta ska ändring få sökas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2012.

I motiven till lagstiftningsordning resonerar regeringen kring hur lagförslaget förhåller sig till grundlagens 10 § om hemfrid när det gäller husvagnar och husbilar. Regeringen tar också upp grundlagens 21 § 2 mom. om möjligheten att söka ändring.

Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Skydd för hemfriden

Enligt den föreslagna 8 a § får fordonets låsanordning eller en kedja, ett lås eller något annat motsvarande redskap som använts för att låsa fast fordonet öppnas för att fordonet ska kunna flyttas på ett lämpligt sätt, för att fordonet ska hindras från att ta skada eller för att fordonets ägare ska kunna utredas eller nås. Nödvändiga åtgärder får vidtas i fordonets kupé och andra stängda utrymmen för att flyttningen ska kunna genomföras eller för att fordonets ägare eller innehavare ska kunna utredas eller nås. Den som vidtar åtgärderna har emellertid inte rätt att ta sig in i sådana utrymmen i fordonet som används för permanent boende.

Bestämmelsen är betydelsfull med avseende på hemfridsskyddet i 10 § i grundlagen. Enligt den paragrafen kan genom lag bestämmas bl.a. om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas. Grundlagsutskottet har i sin tidigare praxis ansett att en sådan befogenhet har konstitutionell betydelse när den också omfattar husvagnar eller husbilar eller utrymmen som används för långvarigt boende (se GrUU 17/1998 rd, s. 4). Den föreslagna bestämmelsen förslår enligt utskottets mening till att exkludera utrymmen av detta slag från kontroll av fordonets kupé och utgör därför inget problem i konstitutionellt hänseende.

Egendomsskydd

Det primära syftet med lagförslaget är (RP 28/2011 rd, s. 3) att ge befogenheter att flytta fordon när det behövs för att kunna sköta väghållningen på behörigt sätt. Meningen med en sådan åtgärd kan anses vara att få trafiken att löpa och därigenom i sista hand också att skydda vägtrafikanternas liv och hälsa. Utskottet menar att sett ur denna synvinkel ingriper man inte i egendomsskyddet enligt grundlagens 15 § 1 mom. utan endast reglerar användningen av egendom på ett sätt som det finns ett tungt, med

andra människors säkerhet sammankopplat skäl för.

Om ett fordon flyttats och ägaren eller innehavaren inte inom 30 dagar efter det att han eller hon på det sätt som anges i paragrafen fått del av flyttningsbeslutet hämtar det från ett upplag, övergår fordonet enligt den föreslagna 12 § i den kommuns ägo från vars området det har flyttats. Materiellt sett innebär förfarandet expropriation enligt 15 § 2 mom. i grundlagen. Grundlagens krav på "allmänt behov" kan i detta fall anses bli uppfyllt uttryckligen i och med de ovannämnda trafiksäkerhetsaspekterna. Men observeras bör att grundlagens krav på "full ersättning" inte tillgodoses, fastän fordonet kan vara mycket värdefullt och inte ett skrotfordon som nämns i den föreslagna paragrafens andra mening. Därför anser utskottet att paragrafen måste ändras av konstitutionella skäl så att äganderätten övergår bara i den händelse att man försökt nå ägaren upprepade gånger och det i övrigt i ljuset av samtliga omständigheter är uppenbart att fordonet övergivits. Dessutom bör den föreslagna tidsfristen förlängas till minst två månader i de fall där fordonet enligt alla föreliggande faktorer ännu kan antas ha ett skäligt bytesvärde. Utan dessa ändringar kan lagförslaget inte behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Rättstrygghet

I första meningen i det föreslagna 9 § 2 mom. står det att myndigheten ska meddela beslut om en upplagsflyttning skriftligt. Beslutet ska delges den sista ägare eller innehavare som antecknats i fordonstrafikregistret genom vanlig delgivning.

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en har rätt att på behörigt sätt få sin sak behandlad av en behörig myndighet. Utskottet anser att det inte räcker med att enbart stödja sig på de senast införda registeruppgifterna i de fall där det kan röra sig om ett avsevärt förmögenhetsvärde. För att rättstryggheten ska vara garanterad föreslår utskottet att bestämmelsen ändras så att myndigheten förutsätts försöka ta reda på om re-

gisteruppgifterna är aktuella innan meddelandet om upplagsflyttning går ut.

Ställningstagande

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning om utskottets konstitutionella invändningar mot 12 § beaktas på behörigt sätt.

Helsingfors den 28 oktober 2011

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Outi Mäkelä /saml
medl. Sauli Ahvenjärvi /kd
Tuija Brax /gröna
Tarja Filatov /sd
Ilkka Kantola /sd
Pia Kauma /saml
Kimmo Kivelä /saf

Anna Kontula /vänst
Jukka Kopra /saml
Markus Lohi /cent
Elisabeth Naucélér /sv
Vesa-Matti Saarakkala /saf
ers. Kimmo Sasi /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.